

adónál pályázott erre a sorozatra, s el is nyertünk egy olyan összeget, hogy hét koncertet rendezhessünk, amelyeken felhangzik Mozart összes fúvós divertimentója. Az estek programjában számos eddig nem túl ismert mű is helyet kapott, s olyan rendhagyó felállításoknak is tapsolhatott a publikum, mint a 2 fuvola, 5 trombita, és egy timpani.

– *A Rádiózenekarból mindenki lelkesen jelentkezett a sorozatra?*

– Igen, de komoly gondot jelentett, hogy bár óriási feladatot és lehetőséget kaptunk, mindezt úgy kellett megcsinálnunk, hogy még a próbákat is magunknak szerveztük, és közben el kellett végeznünk még a napi munkánkat is. Ráadásul a koncertidőpontokat a Bartók adó zenei szerkesztőségétől kaptuk, így előfordult, hogy ugyanarra a napra esett, másfél óra különbséggel a nagyzenekari hangverseny és a kamarazenei est... A muzsika szépsége azért sok mindenért kárpótolt... S bár a kollégák tényleg örömmel fogadták ezt a sorozatot, amikor egyre-másra jelentkeztek az egyeztetési problémák és az egyéb nehézségek, erőltetett menetben dolgoztunk. Hiszen ezekre az estekre sokszor nem volt elég felkészülési idő, s bizony nem volt könnyű kétfelé figyelni. Ráadásul nagyon csekély összeget tud-

tunk csak a fellépésekért fizetni, hiszen a pályázaton nyert pénzből kellett a hangszerkölcsonzést fedezni, és megvásárolnunk még a kottákat is ... Emellett pedig ahhoz is ragaszkodtam, hogy csak az játsszon a hangversenyen, aki az összes próbán jelen volt. A nehézségek ellenére mindenkinek nagyon nagy élményt jelentett a közös muzsikálás, s az összes résztvevő a legtöbbet igyekezett kihozni magából. A karmester nélküli, együttes gyakorlás során még jobban megtanultuk, hogyan kell egymásra odafigyelni, és segíteni a másikat. S hiába játszunk egy együttesben, a mostani műhelymunka során sokkal többet megtudtunk egymásról, mint akár a korábbi, nagyzenekari próbák, koncertek alatt. Ez a sorozat sokkal jobban összekovácsolta az együttest. Ahogy véget értek a Márvány-termi hangversenyek, a kollégák közül sokan jöttek oda hozzám, s mondták, milyen jó volt részt venni ebben az igazán színvonalas munkában, s örülnének, ha máskor is lenne ilyen.

– *S lesz folytatás?*

– Nagyon remélem, hogy igen. Van néhány újabb ötletem, s ezt már megemlítettem a vezetőségnek is. Eljátszhatnánk például Schubert vagy Beethoven kamarazenét. A zenekari munka szempontjából úgy vélem, nagyon jó lenne, ha például a vonósoknak is lenne egy ilyen sorozatuk. Egyelőre meg kell várni, mi lesz magával a Rádióval, és mi lesz a Rádiózenekarral. Egyébként is bízom abban, hogy jobbra fordul az együttes sorsa, hiszen az itt töltött huszonhat esztendő alatt mindig úgy éreztem, ez a társulat nemcsak jó társaság, a béke szigete, hanem hatalmas művészi tartalékokkal rendelkező zenekar. Az együttes olyan értéket képvisel, amely többet érdemelne. Most ez a kamarazenei sorozat is bebizonyította, hogy az egyes művészek milyen kiváló teljesítményekre képesek. Ezért is hívják a zenészeinket olyan sokféle muzsikálni.

– *A még jobb, még színvonalasabb játékokban pedig segíthet a műhelymunka, a kamarazenélés. Ön ezt nemcsak kollégáinak, hanem növendékeinek is állandóan mondogatja.*

– *Így igaz. Már tizenöt esztendeje foglalkozom fiatalokkal, a zenekari munka mellett azonban nem könnyű elegendő időt szakítani a növendékekre. A kamarazene fontossága mellett a precizításra, a zenei alázatra is igyekszem őket megtanítani, hiszen arra törekszem, hogy az én játékomat is ez jellemezze. S persze a hallgatóimtól rengeteget tanulok én magam is.*

R. Zs.

A JÓ PAP... NO ÉS MI?

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége és a Művészetek Palotája egyre bővülő együttműködése keretein belül ez év tavaszától közös szakmai tanfolyamot indított neves külföldi szakemberek bevonásával.

Pár éve édesanyám mosolyogva mesélte, hogy valamely álmatlan éjszakáján a rádiót hallgatta. Épp egy méltán népszerű pap, László atya mesélt a legutóbbi műsorban arról, mit gondol a túlvilágról. Minden esetre, mint jó pap kifejezte abbéli reményét, hogy sírfelirata nem lesz más, mint neve mellett csak annyi: Tanulmányait végképp befejezte. Nyugat-Európában és a tengeren túl felekezeti hovatarozás nélkül már jó ideje felfedezték az életen át való tanulás fontosságát. Maga az Európai Unió is különösen fontosnak tartja a folyamatos szakmai képzést. Világszerte elterjedt az

életen át való tanulás angol nyelvű szak kifejezése és annak eszméje, a „*lifetime learning*”.

Minél több szép évem telik el az általam űzött szakmában, annál jobban érzem szakmai ismereteim szűkösségét. Egy jó ideje rájöttem, nem biztos, hogy az én tudatom szűkül, hanem a szükséges ismeretek bővülnek szédítő sebességgel. Itthoni és külföldi kollégáim megnyugtatóan erősítik ebbéli hitemet. Emellett hosszú ideje azt látom, hogy a mi Szövetségünk-höz hasonló szervezetek sok országban rendszerré tették a szakmai továbbképzés

intézményét, minden érintett örömére. Korábban is voltak már efféle jámbor kezdeményezéseim, hiszen még 1994-ben sikerült idecsábítanom Nagy-Britannia zenekari menedzsmentjének krémjét egy kétnapos továbbképzésre, de igazgató kollégáimban nyilván kellemes emlékeket ébreszt az igazgatói kollégium keretein belül – sajnálatos módon megszakadt – szakmai konzultációk sora is.

Most, hogy a Művészetek Palotája az európai előadó művészeti élet tényezőjévé vált, nem kellett sokat gyözködni Kiss Imre vezérigazgatót, hogy közösen szer-

vezzünk művészeti-kulturális menedzsmentjeink számára olyan továbbképzést, mely segítségével még könnyebben kapcsolódhatunk az európai véráramba.

Március 18-án Geoffrey Brown az Euclides program igazgatója vázolta föl a Művészetek Palotája előadótermében összegyűlteknek az Európai Unió kulturális térképét, ezen belül a kulturális célok támogatására fordítható támogatások forrásait. Túlságosan jókedvünk persze nem lett előadása nyomán, hiszen csak megerősítette azt, amit amúgy is sokan tudtunk, nevezetesen, hogy míg az Európai Unió – egyéb iránt nagyon bölcsen – tiszteletben tartja minden tagországa kulturális tevékenységét és semmiféle módon nem kíván abba beleszólni, egyúttal rendkívül keskeny éven csörgedeztetni a kulturális támogatásokat. Mélyen elgondolkodtató, hogy az EU költségvetésének közel 40%-át a mezőgazdaság támogatása teszi ki – miközben az EU lakosságának alig 4%-a foglalkozik agrártermeléssel – addig az unió költségvetésének cca. 1%-át teszi ki a kultúra támogatása. Persze ez is nagy pénz, ha arra gondolunk, hogy az EU-nak végül is valóban nem feladata egy-egy zenekar, színház, vagy művészeti központ működésének támogatása, viszont jelentős összegekhez juthatnak azok, akik egymással összefogva olyan eszmék ügyében munkálkodnak, melyek az európai kultúra sokszínűsége jegyében a kapcsolatok építését szolgálják. Aki arra kíváncsi, hol lelhet partnerekre az efféle projektek ügyében, keresse fel akár a magyar Kultúrpoint Irodát (www.kulturpoint.hu), akár az Európai Unió honlapját, ahol könnyedén megtalálhatja a partnereket kereső intézményeket, szervezeteket. Geoffrey Brown szívporkázó szelleme, alapos felkészültsége kiváló példát adott arra a brit mentalításra, melynek másik közismert és nagyra becsült alakja Sarah Gee, aki április 19-én jött el hozzánk Paul Kaynes társaságában. Sarah a City of Birmingham Symphony Orchestra marketing és kommunikációs igazgatója sok-sok éve. A brit zenekari szövetségben egyetértés van a tekintetben, hogy Sarah manapság szakmája egyik legkiválóbbja. Paul Kaynes korábban több világhírű brit művészeti intézmény, mint például a Royal Shakespeare Company marketing igazgatója, jelenleg saját tanácsadó cégét vezeti, szintén Birminghamban.

Bizony szakmai parádé, tűzijáték volt előadásuk, csak hogy míg a görögtűz füstje elszáll a velük eltöltött nap mindannyiunk számára emlékezetes marad. Persze, hiszen húsba vágó szakmai kérdésekről és válaszokról esett szó. A marketing – számunkra leegyszerűsítve – nem más, mint a zenekarok által nyújtott szolgáltatás minél hatékonyabb, és eredményesebb népszerűsítése a közönség körében. Mi készíti a potenciális közönséget: orvost, gyári munkást, tanárt, irodai alkalmazottat, diákot és nyugdíjast és sok másat arra, hogy más hasznos vagy haszontalan foglalatosság helyett koncertre járjon, bérletet vásároljon, mi több, a koncertre járás életre szóló szokásává válják? A marketinges persze nem varázsló és nem guru. Nagyjából azt a portékát tudja eladni, ami valóban értékesíthető. Nem véletlen, hogy szakmai körökben világszerte emlegetik a szarkasztikus szakmai bölcsességet, mely szerint, ha zsúfolt teltház mellett tombolt a közönség, akkor az előadókat és a programszerkesztőt illeti a dicsőség, ha gyérház mellett unalomba fulladt az előadás, a marketingest kell máglyára vetni. A profitorientált kereskedelem már jó ideje használ olyan marketing-eszközöket, melyektől mi itt, a szocialista kultúrpolitika fojtó szeretetében idegenkedünk.

Jó másfél évtizede panaszkodhatunk több támogatásért, joggal szidhatjuk az egyre renyhébb zenei közoktatást, végülis valljuk be, elsősorban magunkat okolhatjuk, ha a közönség távollétével fejezi ki érdektelenségét mindazzal szemben, mit mi emelkedetten művelünk. Sarah Gee és Paul Kaynes olyan világban nőtt fel, ahol nem divat másat okolni saját mulasztásainkért. Önzetlenül adták át mindazon ismereteket és tapasztalatokat, melyek a brit zenekarokat az elmúlt évtizedek legsúlyosabb válságain és legnehezebb pillanatain átsegítették. Szavaikat elsősorban az hitelesítette, hogy abból a városból jöttek, mely évtizedeken, mondhatni évszázadokon át a hozzá hasonló iparvárosok sivárságáról, fojtogató szmogjáról volt híres, ahol a városvezetők lakóhelyük lakhatóvá válását, csinosodását úgy adták hírül a világnak, hogy egy bozontos üstökű fenegyerek kezébe adták – jelentős pénzügyi támogatással együtt – a város addig igencsak elhanyagolt szimfonikus zenekarának gyeplőjét. Lám néhány év alatt csoda történt, és Simon Rattle keze alatt a világ egyik legjobb zenekarává nőtt a bir-

minghami, és a város lakossága, melynek hamarosan több mint a fele színes bőrű, a mai napig ünnepli a jelentős részben neki kortárs zenét játszó nagyszerű együttést. Ez akár meseszerűen is hathat, de hogy e mögött mekkora erőfeszítések kellettek és kellene, Sarah és Paul előadása jól rávilágított.

Május 20-án megnézhattuk, hogyan főznek máshol. Peter Schreiber, bár porosz géneket hordoz magában, élete nagyobbik részét Hollandiában töltötte eddig. Többször részt vett a holland kulturális kormányzat munkájában, de számos Európai Unió projektben bízták rá vezető szerepet. Arra különösen büszke, hogy 20 évvel ezelőtt az akkor még reménytelenül szocialista Magyarországon rábízták a Holland Kulturális Hónap szervezését. Azóta számtalanszor látogatót hozzánk hivatalos és magán célú utak alkalmából. Otthonosan érzi magát nálunk. Mint ahogy Bulgáriában vagy Dániában, Nagy-Britanniában vagy Ausztriában, vagy kontinensünk talán minden országában. Jó magam éppenséggel tavaly ősszel Bulgáriában találkoztam vele egy, az ottani zenekari igazgatók számára szervezett szakmai szemináriumon. Megszállottja a nemzeti kultúrák fontosságának és megszállottja az Európai Unió szellemének. A különböző EU tagállamok kultúra-finanszírozási rendszereinek jó ismerőjeként vázolta föl azokat a típusokat, melyek kontinensünk egyes országaiban fellelhetők. A hagyományosan etatizmus felé hajló francia és német kultúra-finanszírozás közel áll az általunk – és legyünk őszinték elődeink által is – megszokott modellhez. A közpénzek Európa-szerte jelentős szerepet játszanak a művészeti intézmények finanszírozásában, de az előbb említett két országban különösen kitüntetett szerepük van. Jellemző, hogy például a német zenekarok alig ismerik a szponzorálás fogalmát, míg például Nagy-Britanniában – különösen a Thatcher-i évek jégkorszaka óta – e nélkül nehezen elképzelhető egy művészeti intézmény élete.

Mélyen elgondolkodtató, hogy Hollandiában a 80-as évek eleje óta társadalmi megegyezés van azt illetően, hogy a mindenkori kulturális miniszter személyes ízlése az égvilágon semmit nem jelent a holland kultúra-finanszírozás rendszerében. Mi több, Hollandiában sok-sok éve

nem ismernek sem kiemelt nemzeti intézményt, sem miniszter vagy más döntéshozó fülébe sűgő fontos embert vagy lobbicsoportot, hanem az ottani Művészeti Tanács – melynek tagjait konszenzus alapján független szakemberekből állítják össze –, pályázatok útján dönt a holland kultúra központi támogatásának összegeiről, négy évre előre. Garantáltan. Jöhet rózsaszín, vagy hupikék politikai színezetű kormány, e négy év alatt a közpénzek menetrendszerűen érkeznek a kedvezményezett kulturális intézményekhez. Ezen intézmények körmére az

utóbbi időben a holland kormány által felkért külföldi szakemberek néznek, akik inkognitóban látogatnak el a zenekarok, színházak, táncegyüttesek stb. előadásaira, majd szakmai jelentésük alapján ítéli meg a Művészeti Tanács, hogy az adózók pénzét megfelelően használták-e föl. Innen, a Kárpát-medence földjéről nézve e marslakókat, bizonyára ezer érvet tudnánk felsorolni azt illetően, miért nem lehetne nálunk alkalmazni e rendszert. Hunyjuk le szemünket és keressük meg azt a hármát, ami miatt úgy gondolnánk, mégis.

Mint a fentiekből kiderül, mindazok, akik szent meggyőződéssel hiszik, hogy a Föld lapos, esetleg banán alakú, joggal kérhetnek ördögűzést, amikor a fentiekhez hasonló szakemberek döntögetik tabuinkat, tágítják horizontunkat. Ha valaki mégis elhiszi, hogy a Föld gömbölyű javaslom, ősztől csatlakozzék Szövetségünk és a Művészetek Palotája közös szakmai tréningjéhez. Már csak azért is, hogyha nagy sokára egyszer majd fejfánkra kerül egy felirat, valós tanulmányok befejezéséről adhasson majd számot.

Kovács Géza

„Nagy szükség lenne moderátor-képzésre!”

Solymosi Tari Emőke a komplex művészeti programot tartja legjobbnak

Zenetörténeti, zongoratanári és kulturális menedzseri képzettségének egyaránt hasznát veszi a Pastorale családi hangversenysorozat előkészítésében, moderálásában. Solymosi Tari Emőke úgy véli, a jó műsorvezetés összetett feladat, amelynek rengeteg csínja-bínja van, ezért is sajnálja, hogy itthon még nem indítottak moderátor-képzést. Ahhoz ugyanis, hogy valaki képes legyen a gyerekek figyelmét a komolyzene iránt felkelteni, a szakmai tudás, a tudományos igényesség és az alapos felkészültség mellett jó színészi érzékre, remek verbális készségre, szuggesztivitásra és számos apró trükk ismeretére is szükség van. S hogy mindez mennyire így van, bizonyítja, hogy a Solymosi Tari Emőke által szerkesztett-vezetett komplex – többek között színészek, bábosok, hangszerkészítők és táncosok bevonásával készített, valamint filmvetítéssel is színesített – programok iránt óriási az érdeklődés, s a Zuglói Szent István Zeneházban rendezett sorozat már túl van a századik előadáson.

– Ön szerint mi kell ahhoz, hogy valaki igazán jó műsorvezető legyen?

– Elsősorban szakmai tudás, a zene iránti alázat, a közönség iránti szeretet... Továbbá személyes kisugárzás, jó kapcsolatteremtő képesség, kiemelkedő verbális készség és sok egyéb. Ugyanilyen lényeges, hogy változatos, igényesen szerkesztett műsorokat mutassunk be. Olyan programokat, amelyek nemcsak a kicsik, hanem a felnőttek, sőt még a szakmabeliek figyelmét is felkeltik. Amikor 1997-ben Záborszky Kálmán felkért a Pastorale-sorozat vezetésére, főként azért mondtam igent, mert nemcsak a műsorvezetést bízta rám, hanem a koncertek szerkesztésében is főszerepet kaptam. A több mint száz koncert előkészítése és megvalósítása során ideális

módon tudtunk együtt dolgozni. Mindennek eredményeképp a közönség korszerű, komplex előadásokat láthat-hallhat. A programban helyet kapnak zenés színházi produkciók, filmvetítések, és nagyon büszke vagyok arra, hogy sajátmagam is rendeztem már számos kisfilmet a sorozat számára. Pódiumra lépnek nálunk a társművészetek képviselői: táncosok, színészek, bábművészek, rendszeresen bemutatjuk a hangszerkészítők tevékenységét, sőt még az operarendezés műhelytitkaiba is bepillantást engedünk.

– Van olyan gyerekkoncert-vezető, aki úgy vélekedik, hogy minden vizuális elemet ki kell szűrni, hogy a kicsik csak a zenére figyeljenek...

– A társművészetek bevonása szerintem inkább erősíti a muzsika hatását. A tánc, a film, a színészi produkció segít megragadni a zene lényegét. Zenetörténetként azt gondolom, vissza kellene állítani a művészetek egységét, komplexitását, hiszen együtt sokkal nagyobb élményt tudnak nyújtani. Persze, az is járható út, ha „csak” a zenével foglalkozunk. Néhány éve gyakran veszek részt különböző nemzetközi konferenciákon, és igyekszem hasznosítani a világban megismert izgalmas módszereket, ha véletlenül találkozom ilyenekkel. Nemrég egy lenyűgözően tehetséges angol animátornőnél láttam, hogy a bemutatandó műből először kiemel néhány jellegzetes ritmust, dallamot, s ezekből az elemekből a közönség improvizál az animátor irányításával. Így